

به نام پروردگار

سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور

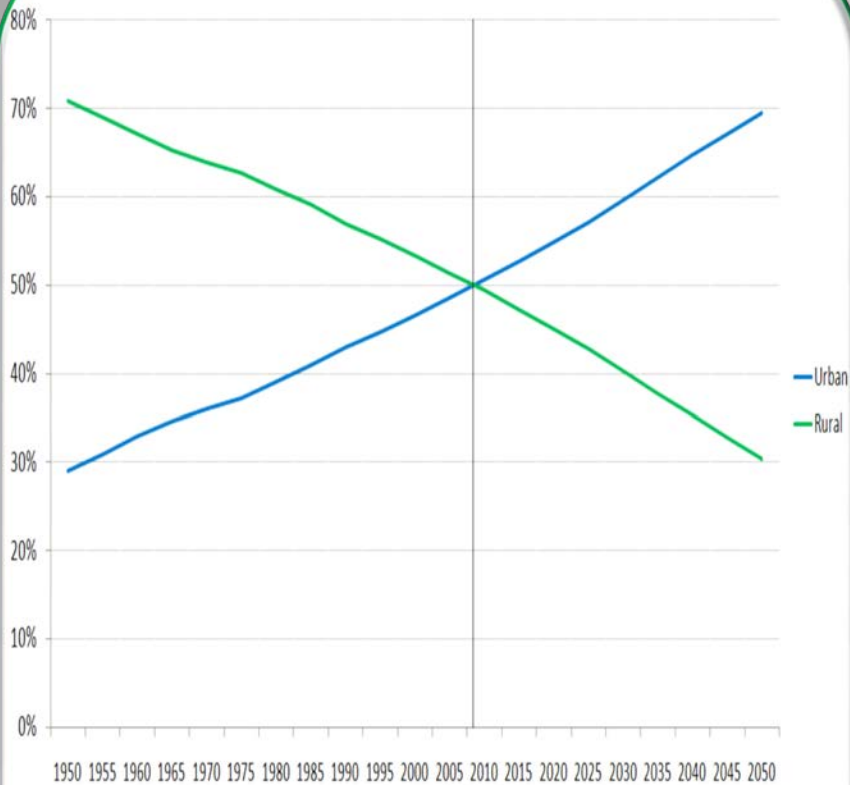
بررسی وضعیت روستاهای واقع در حریم شهرها

بیان موضوع

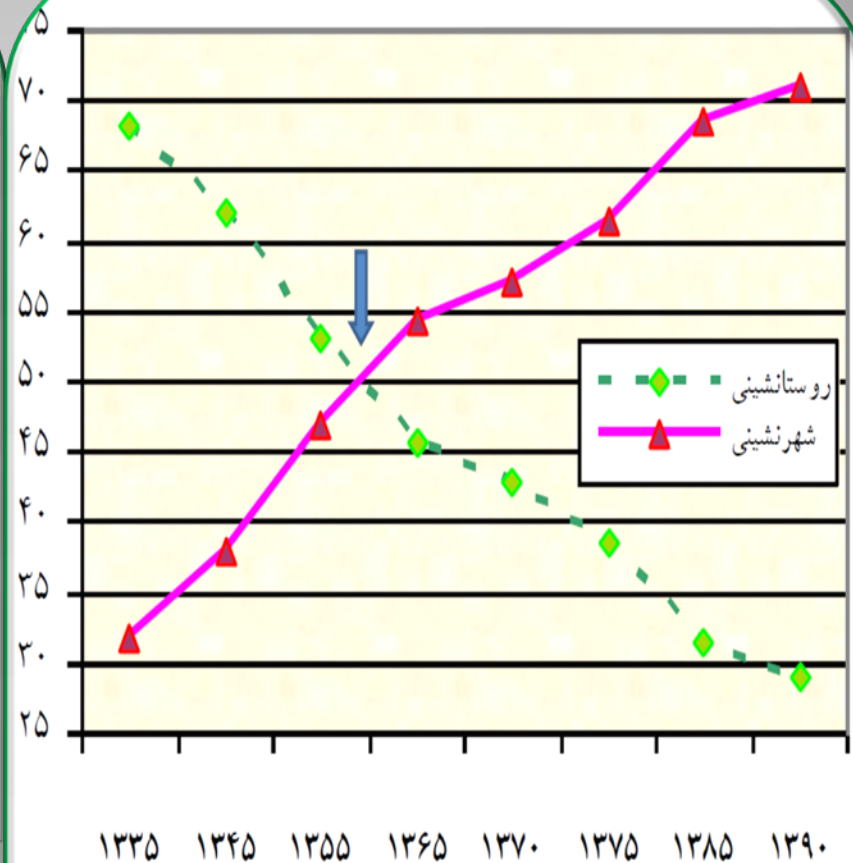
- رشد و توسعه شهری
- بروز مسائل و مشکلات شهرنشینی در ایران
- پیچیدگی مسائل و ابعاد توسعه اجتماعی و کالبدی در شهرها
- شکل گیری کانونهای اسکان غیر رسمی در متن و حاشیه شهرها
- تعیین حریم و محدوده های مشخص مطابق طرح های توسعه شهری
- قرار گیری سکونتگاههای روستایی در حریم شهرها
- ایجاد ظرفیت های کالبدی و اقتصادی در سکونتگاههای روستایی
- پیش بینی قواعد و مکانیزم های متفاوت بین شهر و روستاهای واقع در حریم شهرها
- ایجاد زمینه و بستر های لازم برای تبدیل روستاهای واقع در حریم شهرها به کانون های جذب جمعیت

تغییرات تعداد و درصد جمعیت ایران و جهان (۱۹۵۰-۲۰۱۱)

Percentage of World Population

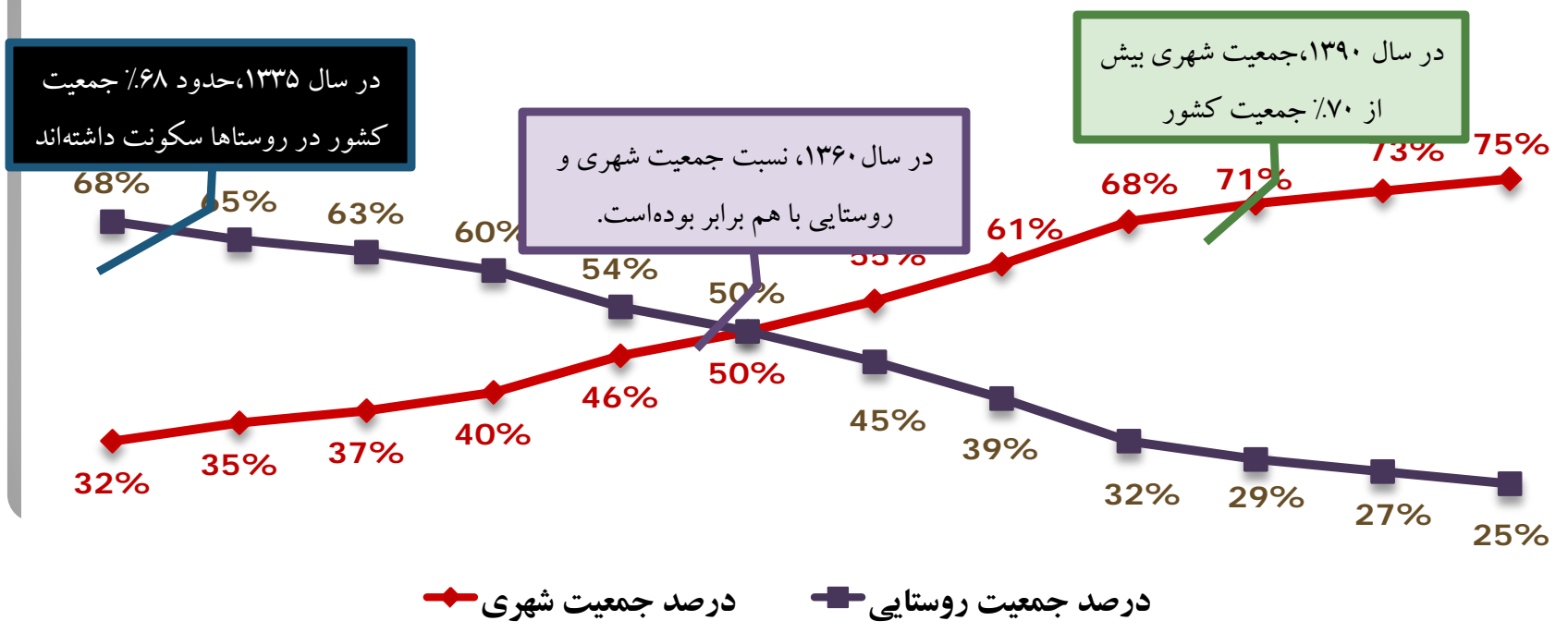

Data Source: United Nations, <http://esa.un.org/unup/p2k0data.asp>

در سال ۱۳۶۰ میزان جمعیت شهری و روستایی در کشور برابر شده و این موضوع در سال ۲۰۰۶ مصادف با ۱۳۸۵ در مورد جمعیت کل دنیا روی داده است.

ترکیب جمعیت شهری و روستایی در کل کشور

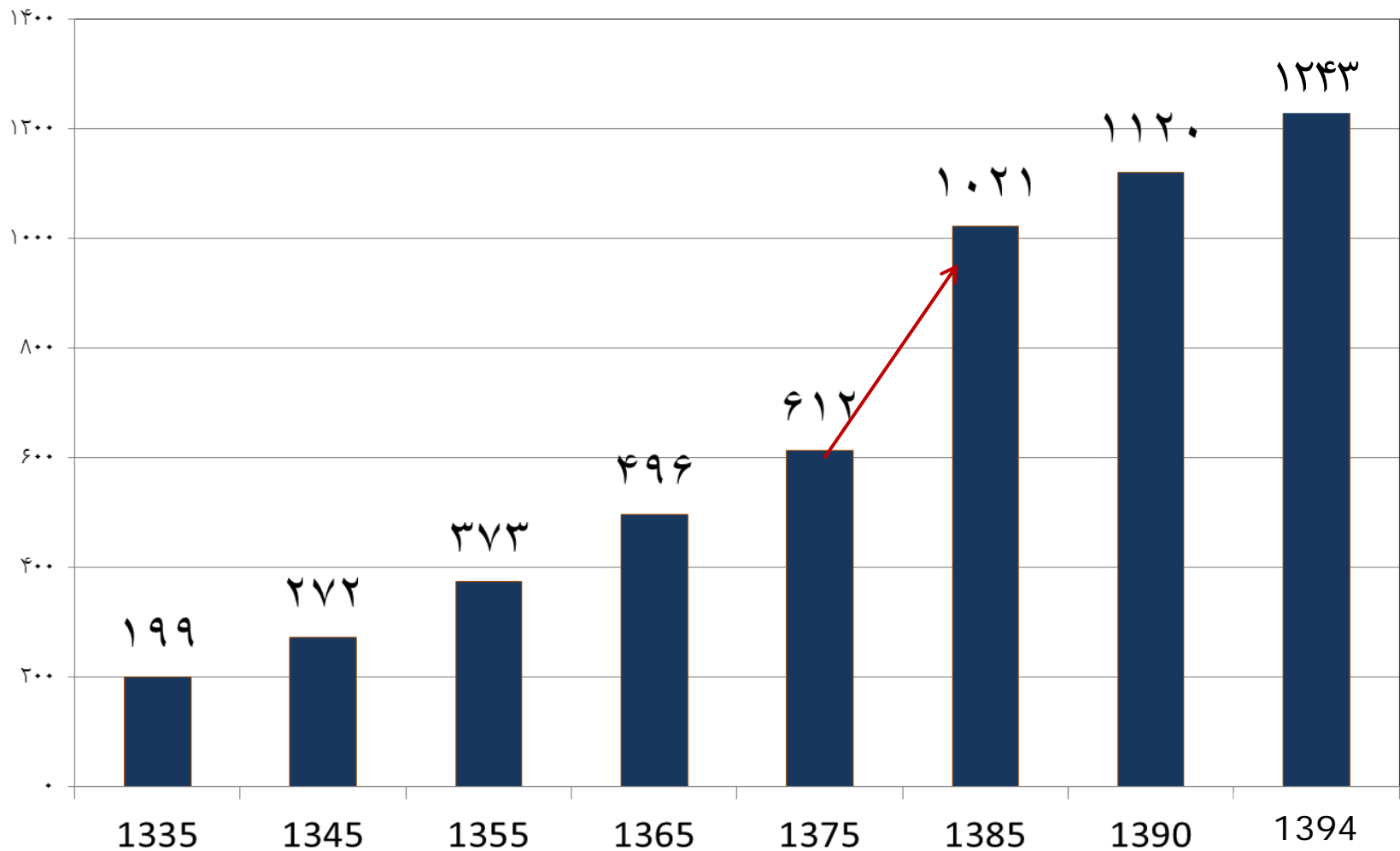

1335 1340 1345 1350 1355 1360 1365 1375 1385 1390 1395 1400

* ترکیب جمعیت شهری و روستایی کشور بعد از سال ۱۳۹۰ رشد به صورت تخمینی است.

جمعیت شهری ایران در طول ۹۰ سال گذشته حدود **۲۶ برابر افزایش** یافته در حالی که جمعیت روستایی رشدی **۳ برابری** را تجربه نموده است. این در حالی است که پیش بینی می شود جمعیت شهری کشور تا ۲۰ سال آینده از مرز ۷۴ میلیون نفر خواهد گذشت.

تغییرات تعداد شهرها از سال ۱۳۳۵ تا ۱۳۹۴

تعداد شهرهای کشور در فاصله سالهای ۱۳۵۵ تا ۱۳۹۴ حدود ۳.۳ برابر شده و بیشترین رشد تعداد شهرها بین سالهای ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵ رخ داده است.

دسته بندی شهرها بر اساس جمعیت بر پایه داده های سال ۱۳۹۰

وضعیت جمعیتی	دسته بندی شهرها	جمعیت شهری در سال ۱۳۹۰ (نفر)	تعداد شهر	درصد از کل جمعیت شهری
	کلان شهر تهران	۸,۱۵۴,۰۵۱	۱	۱۵/۰۲
	سایر کلانشهرها	۱۱,۲۷۸,۷۳۰	۷	۲۰/۷۷
	بیش از ۲۰۰ هزار نفر	۱۲,۴۷۹,۳۱۵	۳۵	۲۲/۹۹
	بین ۲۰۰ تا ۵۰ هزار نفر	۱۱,۸۳۵,۲۰۲	۱۲۷	۲۱/۸۰
	کمتر از ۵۰ هزار نفر	۱۰,۵۳۰,۲۵۷	۱۰۷۳	۱۹/۴
	مجموع	۵۴,۲۷۷,۵۵۵	۱۲۴۳	۱۰۰

حدود ۳۶ درصد یا یک سوم کل جمعیت شهری کشور در ۸ کلان شهر تهران، مشهد، کرج، اصفهان، تبریز، شیراز، اهواز و قم جای گرفته است.

طبقه بندی جمعیتی شهرهای کشور داده های سال ۱۳۹۲

رده جمعیتی (هزار نفر)	تعداد شهرها
کمتر از ۵ هزار نفر	۴۴۵
۵-۱۰	۳۰۰
۱۰-۲۰	۱۸۰
۲۰-۵۰	۱۴۸
۵۰-۱۰۰	۸۲
۱۰۰-۲۰۰	۴۳
۲۰۰-۵۰۰	۳۰
۵۰۰-۱۰۰۰	۷
۱۰۰۰ به بالا	۸
مجموع	۱۲۴۳

طبقه‌بندی خانواری روستاها بر مبنای سرشماری سال ۱۳۹۰

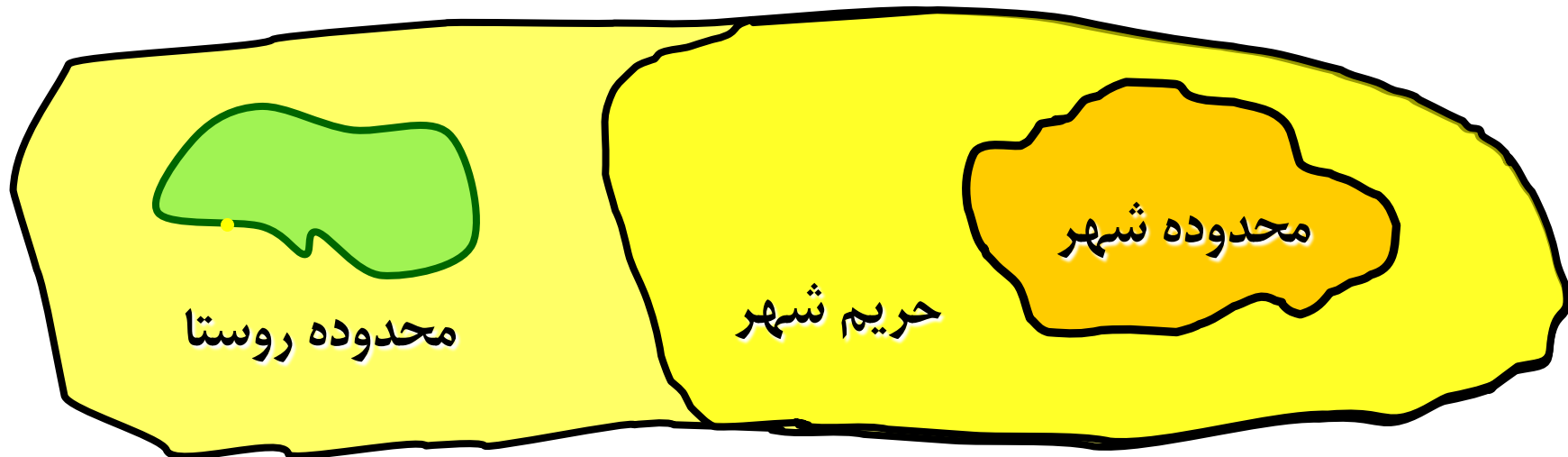
درصد از کل	جمعیت (نفر)	تعداد روستا	طبقه‌بندی خانوار
۴.۹۶	۱۰۷۲۳۳۳	۳۰۳۵۱	زیر ۲۰ خانوار
۹.۶۵	۲۰۶۹۱۵۷	۱۴,۶۱۴	۲۰ تا ۵۰ خانوار
۸.۷۷	۱۸۸۰۲۹۰	۶,۸۷۶	۵۰ تا ۸۰ خانوار
۵.۱۹	۱۱۱۳۰۴۷	۲,۸۹۲	۸۰ تا ۱۰۰ خانوار
۳۳.۹۹	۷۲۸۹۲۱۴	۹,۹۰۱	۱۰۰ تا ۳۰۰ خانوار
۱۵.۷۶	۳۳۸۰۰۵۳	۲,۰۲۵	۳۰۰ تا ۵۰۰ خانوار
۱۵.۶۲	۳۳۴۹۷۵۷	۱,۱۵۶	۵۰۰ تا ۱۰۰۰ خانوار
۱۱.۰۳	۲۳۶۵۲۶۲	۳۰۵	۱۰۰۰ خانوار به بالا
۱۰۰.۰۰	۲۱۴۴۶۷۸۳	۶۸۱۲۰	جمع کل

حدود ۳۴ درصد از جمعیت روستایی کشور در ۹۹۰۱ روستا که بین ۱۰۰ تا ۳۰۰ خانوار جمعیت دارند ساکن هستند و کمتر از ۵ درصد جمعیت روستایی در ۳۰۳۵۱ روستای زیر ۲۰ خانوار سکونت دارند.

مقایسه رده های جمعیتی شهرها و روستاهای کشور بر مبنای داده های سال ۱۳۹۰

ردیف	رده جمعیتی (نفر)	تعداد روستا	تعداد شهر
۱	۰-۵۰۰	۲۴۳۸۲	۱۰
۲	۵۰۰-۷۵۰	۴۷۰۴	۱۹
۳	۷۵۰-۱۰۰۰	۲۵۴۲	
۴	۱۰۰۰-۲۰۰۰	۳۸۹۹	۹۶
۵	۲۰۰۰-۵۰۰۰	۱۹۳۴	۳۲۰
۶	۵۰۰۰-۱۰۰۰۰	۲۴۸	۳۰۰
۷	۱۰۰۰۰-۵۰۰۰۰	۵۷	۳۲۸
۸	بالای ۵۰ هزار نفر	-	۱۷۰
جمع کل		۳۷۷۶۹	۱۲۴۳

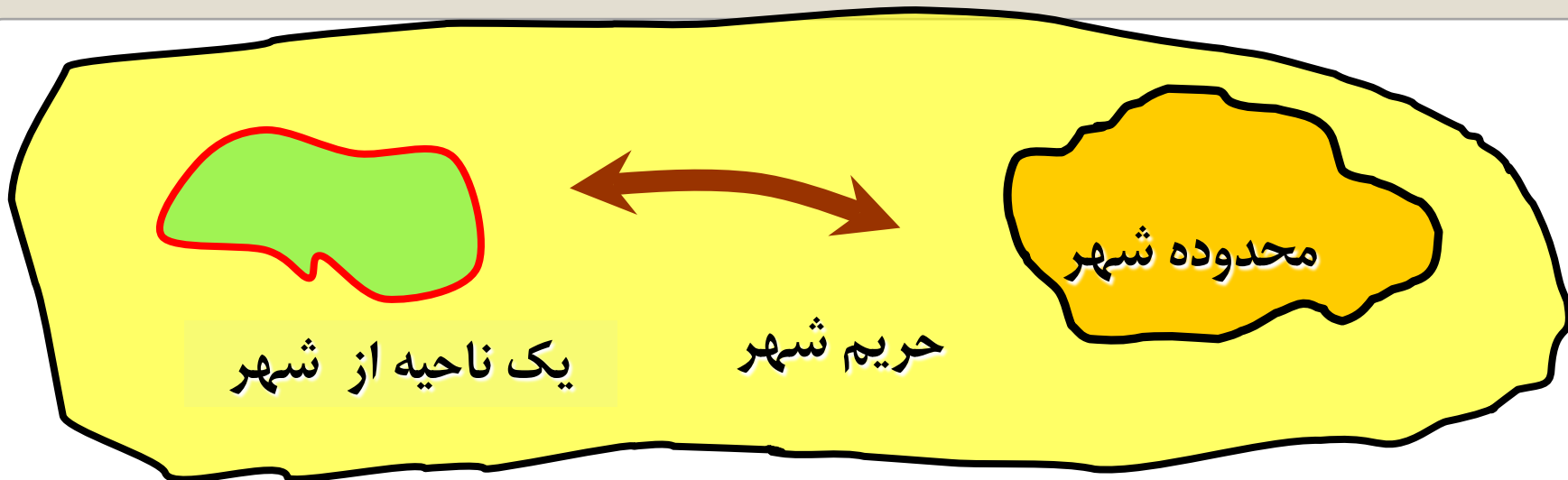
در ۴۱۶ شهر کشور جمعیتی بین ۱۰۰۰ تا ۵۰۰۰ نفر سکونت دارند در حالیکه ۵۸۳۳ روستا در این فاصله جمعیتی وجود دارد. همچنین ۲۴۸ روستای کشور جمعیتی بین ۵۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰ نفر دارند در حالیکه ۳۰۰ شهر در این طبقه جمعیتی وجود دارد.

- تعیین محدوده و حریم شهر مطابق قانون تعاریف محدوده و حریم و مصوب ۱۳۸۴ در طرحهای توسعه شهری
- تعیین و تصویب محدوده روستا در طرح مصوب همان روستا
- تعیین محدوده روستاهای فاقد طرح هادی توسط بنیاد مسکن و با هماهنگی شورای اسلامی روستا

■ اقدامات لازم: (پس از ورود روستا به حریم شهر)

تثبیت حدود و کنترل محدوده روستا توسط شهرداری به منظور جلوگیری از توسعه روستا و ساخت و ساز غیر مجاز در خارج از محدوده آن

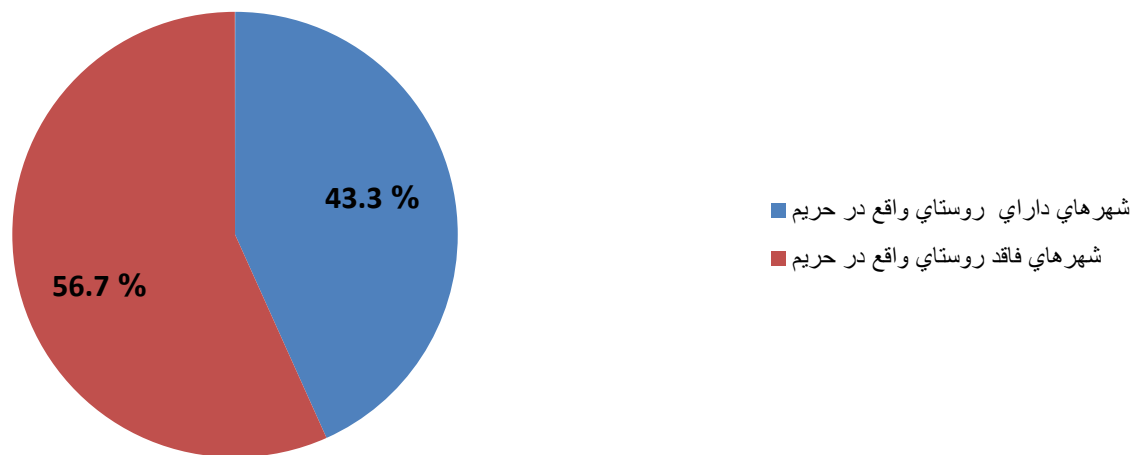

اقدامات لازم: (پس از رسیدن روستا به شرایط شهر شدن)

- انحلال دهیاری و تبدیل به یک ناحیه یا منطقه از شهر مادر
- وضع مقررات و ضوابط ویژه متضمن امکان استمرار فعالیتهای روستایی در قالب طرحهای جامع و تفصیلی

نسبت تعداد شهرهای کشور به تعداد شهرهای دارای روستا واقع در حریم

تعداد شهرهای دارای روستای واقع در حریم	تعداد شهرهای کشور
۵۳۸	۱,۲۴۳

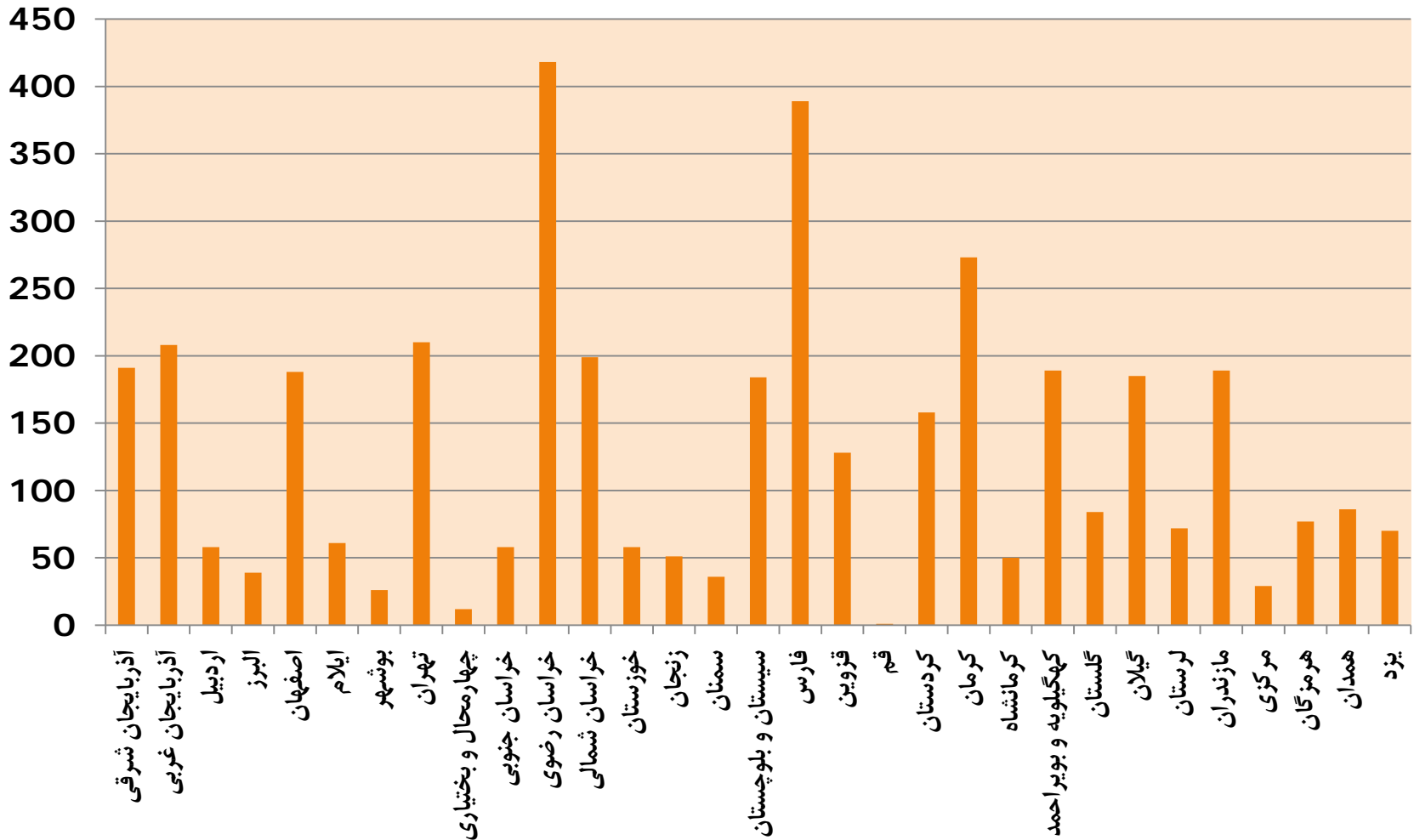

بر اساس آمار اخذ شده استانداری های کشور از مجموع ۱۲۴۳ شهر ، در حریم ۵۳۸ شهر (۴۳.۳ درصد از شهرها) روستاهایی واقع شده اند. مابقی شهرها یا دارای حریم مصوب نبوده و یا با توجه به اندازه و حریم تعریف شده فاقد روستایی در حریم بوده اند.

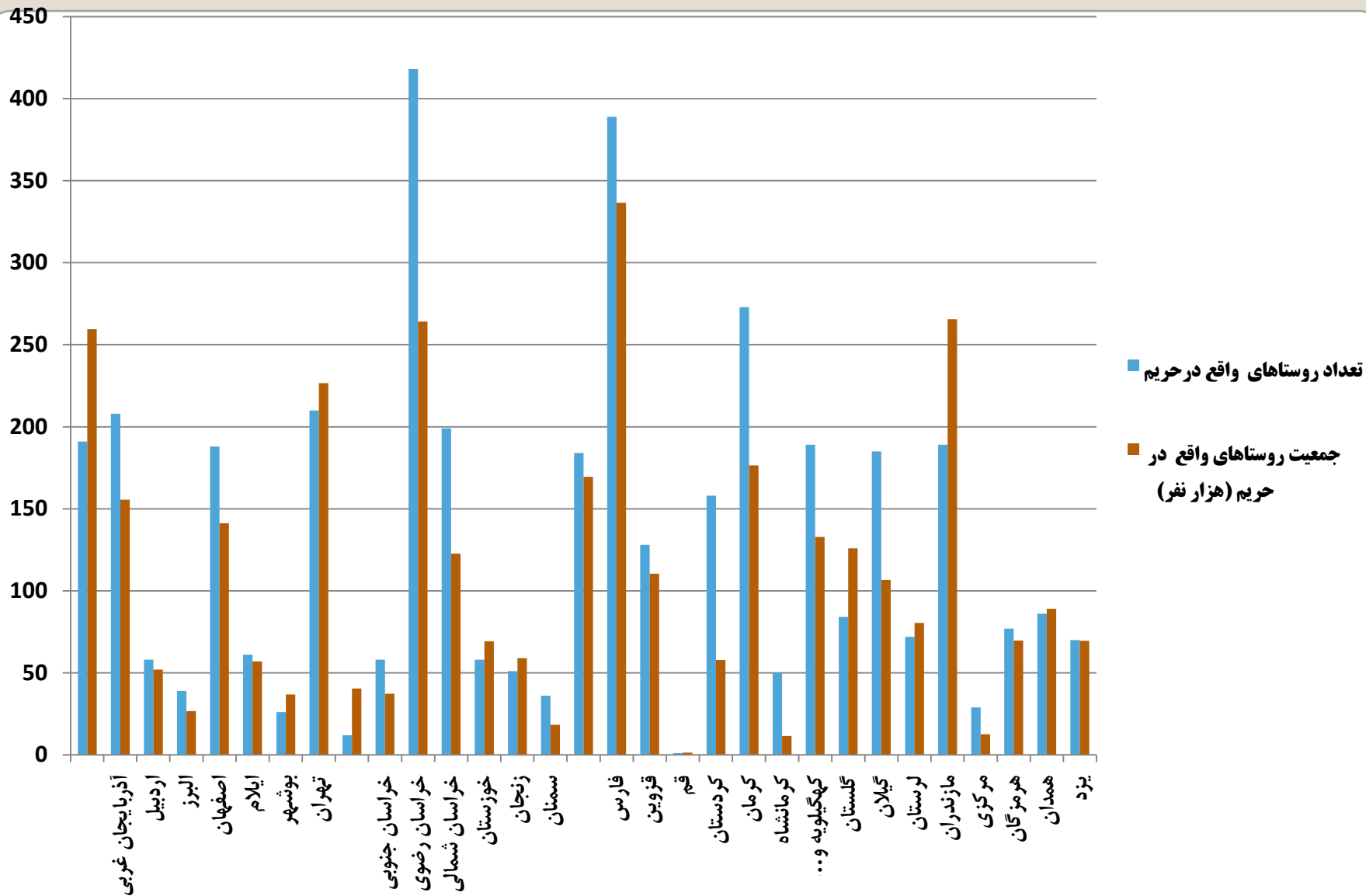

This section is currently blank, suggesting that the content has been redacted or is a placeholder for text.

تعداد روستاهای واقع در حریم شهرها (به تفکیک استان)

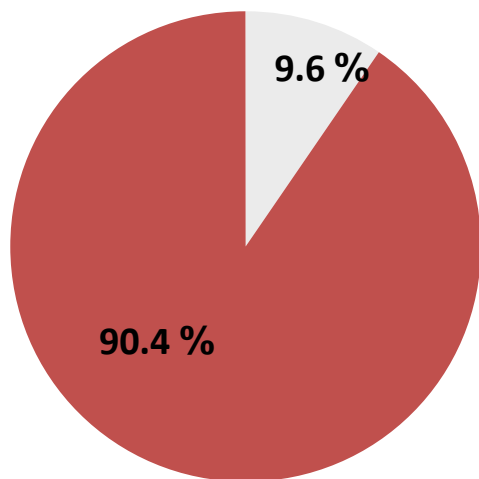
بیشترین تعداد روستاهای واقع در حریم شهرها مربوط به استان خراسان رضوی و کمترین تعداد مربوط به استان قم می باشد.

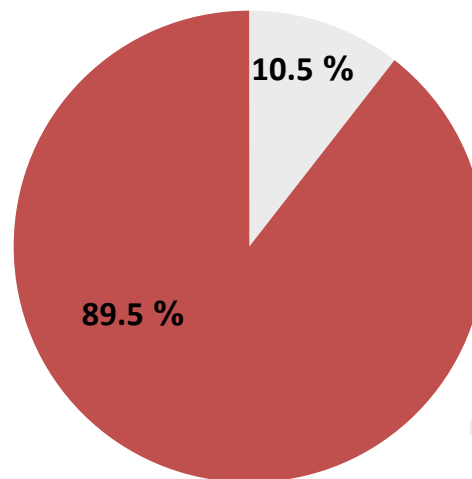
بیشترین تعداد روستاهای واقع در حریم شهرها مربوط به استان خراسان رضوی است در حالیکه بیشترین جمعیت روستایی واقع در حریم شهرها در استان فارس سکونت دارند.

نسبت دهیاری های واقع در حریم شهرها به کل دهیاری ها

دهیاریهای خارج از حریم شهرهای کشور	دهیاریهای واقع در حریم شهرهای کشور	دهیاریهای کشور	
۲۹,۰۹۶	۳,۰۷۴	۳۲,۱۷۰	تعداد
۹۰.۴	۹.۶	۱۰۰.۰	درصد

- تعداد دهیاریهای واقع در حریم شهرهای کشور
- تعداد دهیاریهای خارج از حریم شهرهای کشور

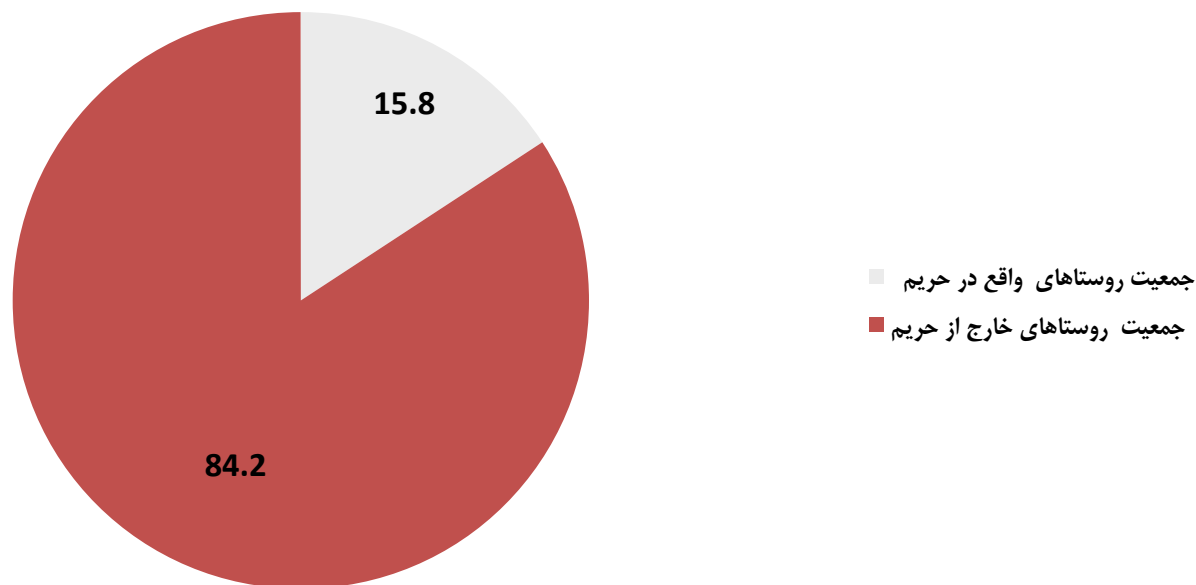

- تعداد روستاهای واقع در حریم
- تعداد روستاهای خارج از حریم

۹.۶٪ از دهیاری های کشور در حریم شهرها واقع شده اند.

نسبت جمعیت روستاهای واقع در حریم شهرها به کل جمعیت روستایی کشور

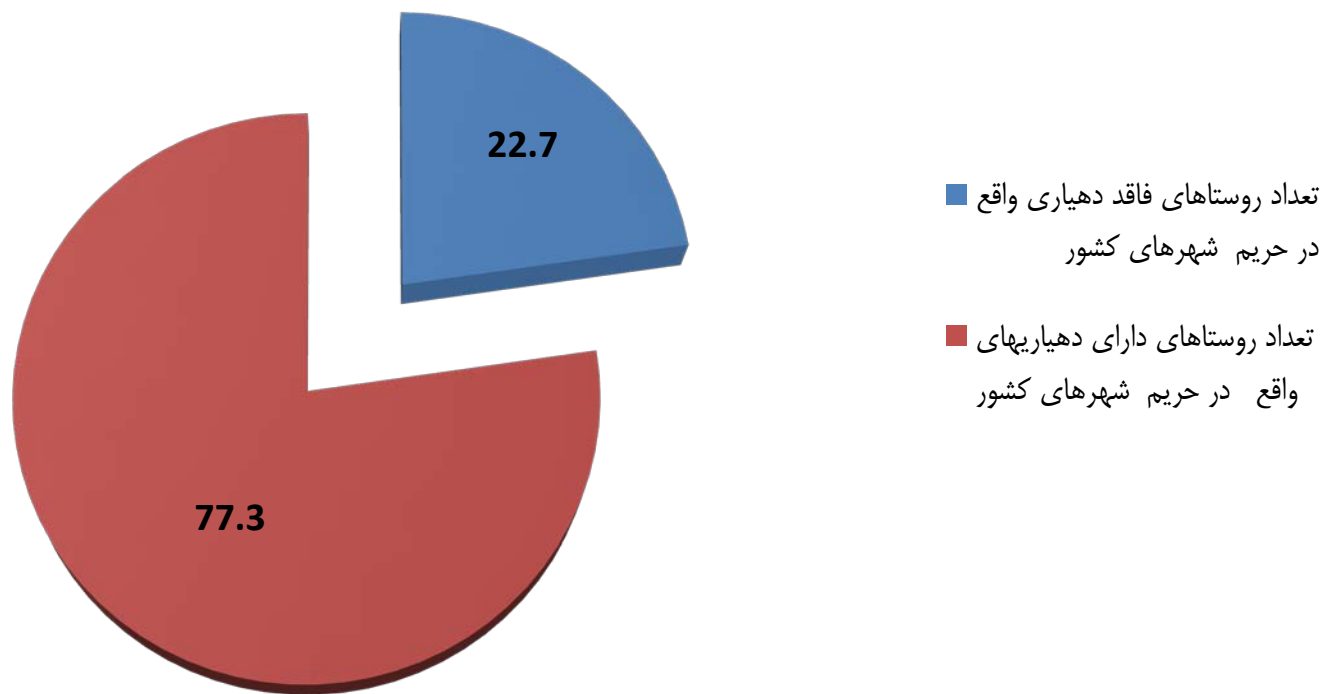
مجموع جمعیت روستاهای کشور	جمعیت روستاهای واقع در حریم شهرهای کشور
۲۱۴۴۶۷۸۳	۳۳۸۱۹۰۹

۱۶.۱ درصد از جمعیت روستایی کشور در روستاهای واقع در حریم شهرها ساکن هستند.

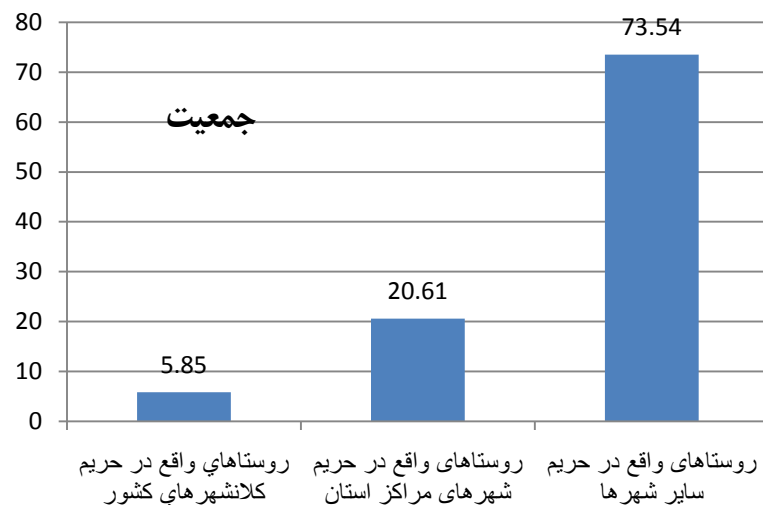
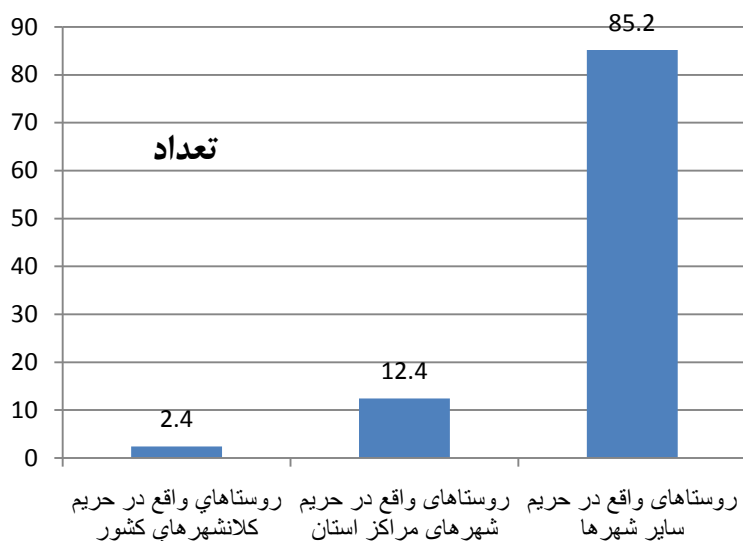
نسبت تعداد روستاهای واقع در حریم شهرها به دهیاری های واقع در حریم شهرها

تعداد روستاهای فاقد دهیاری واقع در حریم شهرهای کشور	تعداد روستاهای دارای دهیاری واقع در حریم شهرهای کشور	تعداد روستاهای واقع در حریم شهرهای کشور
۹۰۳	۳,۰۷۴	۳,۹۷۷

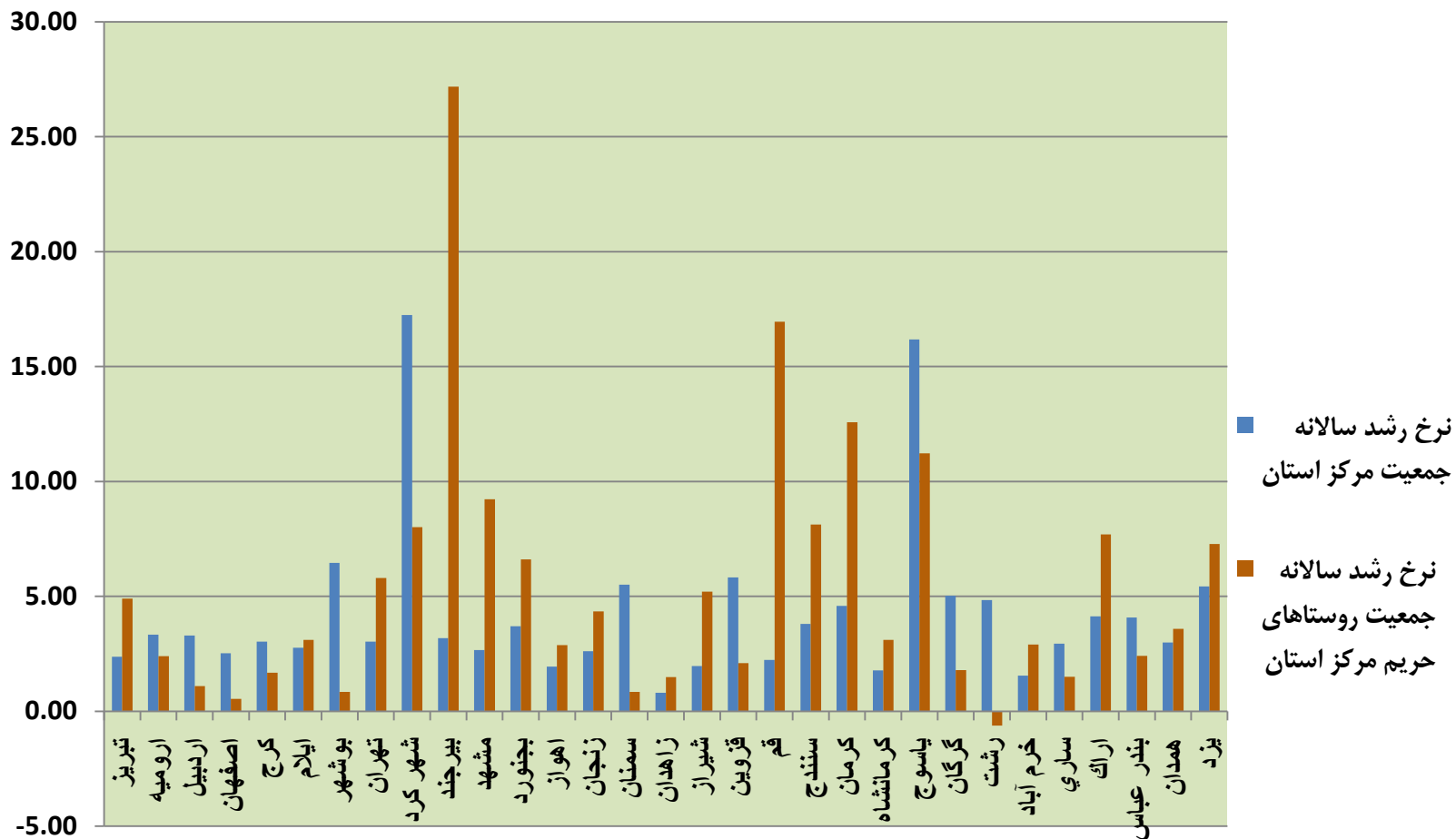
مقایسه وضعیت روستاهای واقع در حریم شهرهای کشور با کلانشهرها و مراکز استانها

روستاهای واقع در حریم شهرهای مراکز استان	روستاهای واقع در حریم کلانشهرهای کشور	روستاهای واقع در حریم شهرهای کشور	
۴۹۳	۹۶	۳۹۷۷	تعداد
۶۹۷۱۵۵	۱۹۸۰۷۳	۳,۳۸۱,۹۰۹	جمعیت

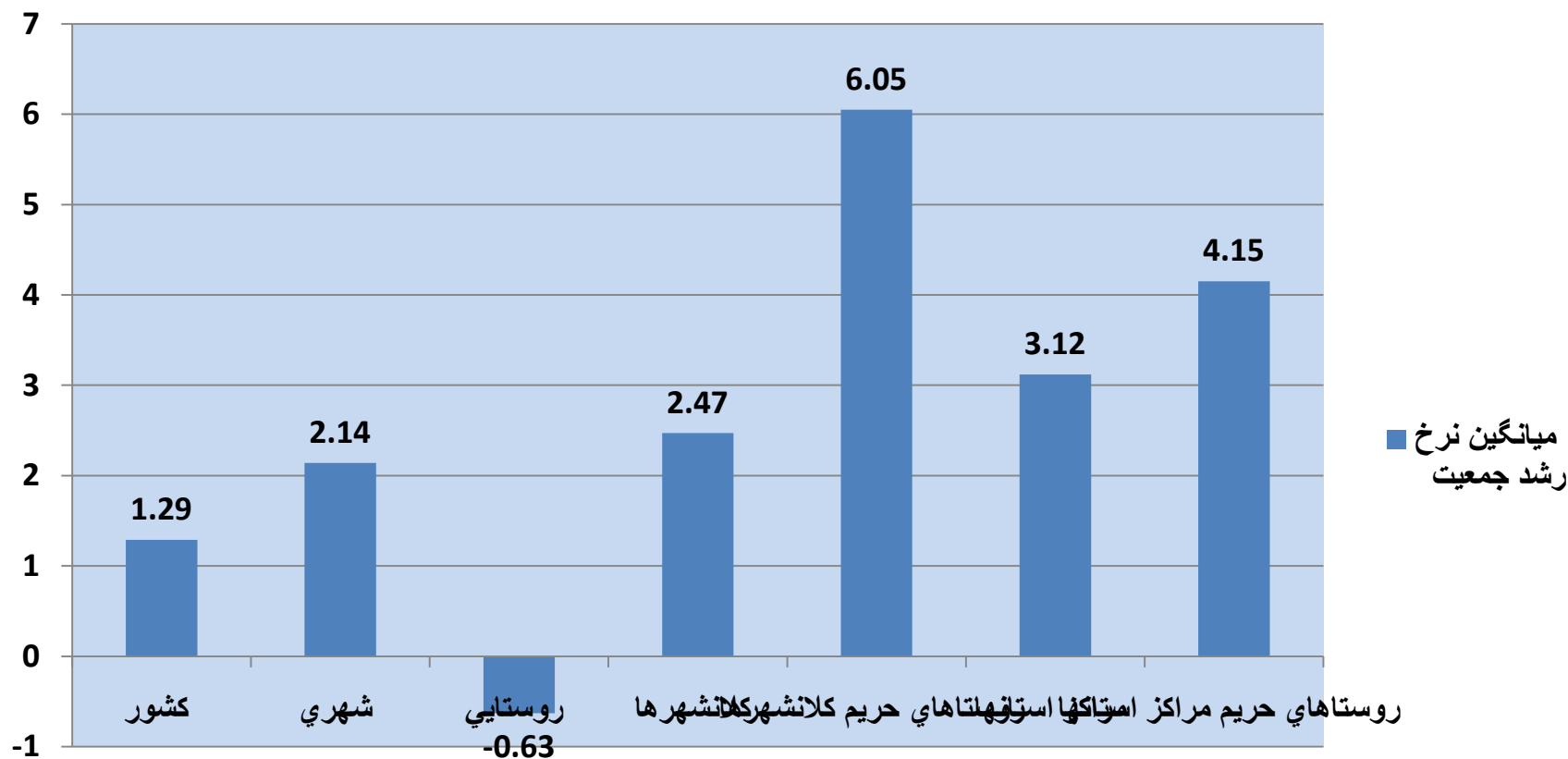
نسبت جمعیت روستاهای واقع در حریم کلانشهرها و شهرهای مرکز استان بیش از نسبت تعداد آنها در شهرهای مذکور است.

جدول مقایسه نرخ رشد جمعیت شهرهای مرکز استان و روستاهای واقع در حریم آنها (۹۰-۱۳۸۵)

متوسط نرخ رشد جمعیت سالانه در روستاهای واقع در حریم اغلب شهرهای مراکز استان از نرخ متوسط رشد جمعیت شهر مربوط بیشتر بوده است. بیشترین نرخ رشد مربوط به روستاهای واقع در حریم شهر بیرجند بوده است.

مقایسه میانگین نرخ رشد جمعیت شهری و روستایی (۸۵-۱۳۹۰)

- متوسط نرخ رشد جمعیت سالانه در روستاهای واقع در حريم كلانشهرها، بیش از متوسط نرخ رشد جمعیت كلانشهرها بوده است.
- متوسط نرخ رشد جمعیت سالانه در روستاهای واقع در حريم شهرهای مراکز استان ، بیش از متوسط نرخ رشد جمعیت شهرهای مذکور بوده است.
- متوسط نرخ رشد جمعیت روستا منفی بوده است که به نظر می رسد تبدیل روستاها به شهر و یا الحاق برخی از آن ها به شهر مجاور علت اصلی رشد منفی جمعیت روستایی است.

مسائل و موضوعات قابل طرح در روستاهای واقع در حریم شهرها

- ا- موضوعات ساختاری و نهادی
- ب- خلاءهای مقررات، قانون و ضوابط جاری
- ت- موضوعات کالبدی
- ث- مباحث اجتماعی و اقتصادی
- ج- پیوند فضایی شهر و روستای واقع در حریم آن
- ح- مباحث مربوط به ارائه خدمات عمومی

پیشنهادات :

- تشکیل کارگروه مشترک با عضویت دستگاههای مسئول در زمینه عمران و توسعه روستایی از جمله وزارت کشور، وزارت راه و شهرسازی، معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و سازمان اموراراضی و... برای ساماندهی به وضعیت روستاهای واقع در حریم شهرها
- گنجانیدن موضوع ساماندهی روستاهای واقع در حریم شهرها در برنامه ششم توسعه کشور به عنوان یکی از موضوعات خاص